

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem n lum za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za omenila se plačuje od navadne vrstice, čo se natísno enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Velika národna slavnost v Celju.

Celo knjigo bi morali izdati, ako bi natanko hoteli opisati to slavnost. Take krasne národne slavnosti še nikoli ni videlo Celje. Le najvažnejše reči hočemo omeniti. Vse se je lepo vršilo po vspredu. V soboto popoldne se je z brzovlakom pripeljalo 25 čeških Sokolov iz Prage, s poštnim vlakom pa pevsko društvo »Slavec« iz Ljubljane, vatrogasna godba iz Zagreba ter mnogo Slovencev in Hrvatov. Vsprejem na kolodvoru je bil prisrčen, med tem ko so od Sv. Miklavža gromeli topiči.

Pred celjskim kolodvorom je stalo veliko ljudstva. Ali je to naše ljudstvo? Ne, to je celjska fakinaža, ki pod milim solncem nima para, kakor smo se takoj prepričali. Ko Slovenci in Hrvati stopijo iz kolodvora, začela je nemška sodrga živizgati, tuliti in kričati: »Heil und Sieg! Pereant Windische! Nieder mit den windischen Hunden!« Slovenci in njih gostje pa so mirno šli proti veličastnemu, okusno okinčanemu »Narodnemu domu«. Moralo jih je o slavnosti braniti 32 orožnikov in dve stotnji vojakov. Ob 8. uri zvečer je bil v veliki dvorani »Narodnega doma« koncert, kjer smo občudovali »Slavec« in šentjurski mešani zbor.

V nedeljo zjutraj so zgodaj gromeli topiči od Sv. Miklavža. Ob 7. uri je bila v župnijski cerkvi primicija č. g. A. Šorna. Ob 10. uri se je pripeljalo okoli 1000 gostov s Kranjskega, Primorskega in Hrvatskega. Na kolodvoru jih je pozdravila godba. Med potom v »Narodni dom« jih je zopet psovala nemška svojat, ali Slovenci so jim odgovarjali s krepkimi živio-klici. Potem je 65 družtev, med temi okoli 300 Sokolov, z godbo na čelu korakalo proti Lanovžu, kjer je pod milim nebom maševal preč. g. opat Fr. Ogradi vpricho 8000 ljudij in potem zastavo celjskega Sokola blagoslovil s prelepim nagovorom o geslu: »Vse zu vero, dom, cesarjal« Po sv. maši je bilo v »Narodnem domu« odkritje spominske plošče, kjer je govoril g. dr. Jos. Sernecke-le znamenite besede:

»Velečastito občinstvo! Načelstvo posojilnice v Celju Vas je, preblagi gostje, semkaj povabilo, da boste svedoki slovesnega odkritja zadnjega kamna, kateri se je vzdal v našo ponosno stavbo, namreč spominske plošče, katera naj še čez stoletja in stoletja govori o našem delu. Dovolite, zbrani odlični zastopniki naših bratov Čehov, Hrvatov in Srbov in premili slovenski rojaki in rojakinje, da pri tej slovesni priliki in na tem mestu se na kratko ozrem na zgodovino celjske posojilnice in te stavbe.

Za ustanovitev posojilnice gre zasluga v prvi vrsti našemu dolgoletnemu drž. in dež. poslancu g. Mihaelu Vošnjaku. Ta je začetkom 1881. leta povabil nas druge celjske Slovence k tej ustanovitvi. Osnovali smo posojilnico v seji dne 13. februarja 1881. leta in jo ot-

vorili začetkom aprila istega leta. Prva leta je zopet velečenjeni g. Mihael Vošnjak bil tisti, kateri je brezplačno opravljal ves posel tajnika, dokler ni zavod tako narasel, da si je mogel sam vzdrževati plačanih uradnikov. Dovolite, da mu izrečem v tem slovesnem trenutku v imenu našega načelstva, v imenu vseh celjskih Slovencev najtoplejšo zahvalo. (Burni živio-klici.) Zavod se je čudovito hitro razvijal. Koncem l. 1896. je stel 3155 zadružnikov, imel je hranilnih ulog 1,464.215 gld. 97 kr. in je imel rezervnega zaklada že 107.141 gld. 39 kr. Prometa je l. 1896. bilo 3,106.495 gld. Vzrok tega izvanredno hitrega razvoja leži največ v tem, da zadružniki nismo nikoli smatrali vsakoletnega čistega dobička za svoj privatni zaslužek, nego kot posojilnični, kot národni zaklad (Živahni živio-klici), in da deležniki niso dobivali kot dividendo nikoli več, kakor po 5% od svojih vplačanih deležev. Vse drugo se je porabilo samo v ojačenje posojilničnega premoženja. Devali smo zasluženi denar v rezervni zaklad in iz dobička vsako leto precejšnje svote, skupaj že mnogo tisoč goldinarjev, darovali za dobrodelne namene. Konstatovati moram tukaj tudi, da je načelstvo doslej opravljalo ogromno svoje delo pri vodstvu tega zavoda brezplačno ter nagrado, določeno mu za ta trud po društvenih pravilih, vselej prepustilo za dobrodelne namene, zlasti v podporo ubogim slovenskim dijakom. (Živio-klici.) S kupno pogodbo z dne 26. oktobra 1891 se je posojilnici posrečilo, pridobiti si ta imenitni prostor, na katerem se zdaj dviga naš »Narodni dom«. Pa nastali so boji z občinskimi zastopom celjskim, kateri je sklenil v prvi seji po tem našem nakupu, napraviti 12 metrov široko cesto čez naše stavbišče, ravno tam, kjer stoji zdaj lepa naša dvorana. Posrečilo se nam je, odpraviti te ovire. Skrbno smo potem premišljevali načrt prihodnjega »Narodnega doma«. Bili smo tako srečni, da smo pridobili za arhitekta in stavitelja našega doma velečenjenega gosp. inženirja Vladimírja Hraskega, kateremu se imamo zahvaliti za dovršeni načrt in za dovršeno delo. Končno smo se odločili, začeti s stavbo ter smo izvolili stavbinski odsek, v katerem so bili gg.: Mihael Vošnjak, častni predsednik, dr. Jos. Sernecke prvi in Lovro Baš drugi namestnik, člani pa gg. dr. Iv. Dečko, dr. Vrečko in Iv. Zupanc. Stavbeno delo se je začelo z odkopavanjem zemlje začetkom oktobra 1894. leta, pod streho se je stavba spravila l. 1895., podstrešni prostori in sobe v 1. in v 2. nadstropju so bili dovršeni v jeseni 1896. l., velika dvorana, gostilne in prodajalnice pa začetkom letošnje pomladi. Zadnji kamen, to je spominska plošča, se je vgradil meseca julija letos. — Tukaj smo torej zbrani pred dovršenim svojim delom. Dela ni treba hvaliti. Stavba sama govori o genijalnosti arhitekta in spretnosti zidarskega mojstra, pa tudi o uspešnem trudu voditeljev. Bog nam ohrani to našo národno hišo,

naj je bodo veseli ponosni naši potomci v neskončnem teku časa, pa naj obiskalci tega doma tudi v bodočih časih izvedo, kdo se je zanje trudil, naj pade zavesa in tihi kamen naj glasno govori potomcem in jih naj izpodbuja za hvaležnost in za jednako složno narodno delovanje! Vsegamogočni pa naj čuva blagovoljno našo hišo in naš mili narod slovenski!

Ob 1. uri je bil banket v veliki dvorani »Narodnega doma«. Udeležilo se ga je okoli 400 oseb. Prvi je poprijel za besedo g. dr. J. Serbec ter nazdravil presvetlemu cesarju, kateremu se je takoj odposlala udanostna izjava. Nato pa je napil vsem gostom, gosp. dr. Brenčič Sokolom, g. dr. Vrečko Čehom, g. dr. Hrašovec Hrvatom in Srbom, g. dr. Dečko Primorcem in Korošcem, g. Drag. Hribar narodnemu ženstvu, g. notar Baš ljubljanskemu županu in inženirju Hraskemu, g. vitez Berks g. M. Vošnjaku in nate zdravice so odgovorili ljubljanski župan, g. J. Hribar, Čeh g. dr. Novotny, g. dr. J. Tavčar, g. Mlinarič iz Zagreba in g. Bogdanovič iz Belega grada.

Ob 1/4. uri popoldne pa se je začela narodna veselica pri Lanovžu. Zopet je bilo ondi zbrano okoli 8000 ljudi. Vsi Sokoli so izvrstno telovadili, posebno pa češki. Zvečer je potem bila prosta zabava v »Narodnem domu«, kjer je bil zlasti znamenit govor č. g. dr. A. Medveda. Kako je goste nemška svojat insultirala pri njih odhodu, o tem prihodnjič kaj več. Celje je zdaj še sicer v nemških rokah, ali to surovo nemštvo ondi dolgo ne sme in ne more gospodovati. Slovan gre povsod na dan!

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

Zlo je treba dobro poznati, da se mu izogneš. Največje zlo za nas Slovence je pa germanizacija ali pomenčevanje. Največje zlo pravimo, ker zastruplja dušo, uničuje gmotno blaginjo in se ne da več poravnati, ako se ni zabranilo. Naši slovenski časniki v tem pogledu pišejo, kakor da bi Lahji na Slovence pritiskali najsilnejše in bi se torej Primorcem godilo najhujše, drugod pa bi še bilo precej dobro. Resnica pa je, da na Štajarskem germanizacija tako grozno napreduje, da se tudi o nas lahko reče: »Umirajoči Vas pozdravljajo!« Razlika je le ta, in to stori stvar še slabšo, da štajarski Slovenci, ker so mnogo manj probujeni in tudi hladneje krvi od Primorcev, germanizacijo voljno, brez krika in vika trpé; o tistih, ki se vsled nezavednosti tu in tam celo najstrastneje borijo za njo, kakor se z vso silo v luč zaganja veša, dokler ne zgori, še ne govorimo.

Germanizacija je od nekdaj specialno nemški način, narod množiti in zemljo širiti. Temu postopanju imajo Nemci pripisovati svoje največje uspehe. Zato je tudi Bismarck, ki je misel o odcepljenju nemške, češke in slovenske zemlje od naše monarhije porodil in v dosego tega smotra skoval trozvezo med Avstrijo, Nemčijo in Italijo, češ, da z zunanjo politiko ima notranja biti v soglasju, seveda le v Avstriji, torej Bismarck, pravi pravcati Nemeč, pričakoval je najsigurnejših in najcenejših uspehov od germanizacije ter ustvaril v Avstriji oni veliki germanizacijski aparat ali stroj, ki deluje pod pretezo ohranitve in negovanja nemštva že svojih trideset let, žalibog vrlo dobro. Kako bi pa tudi ne! Saj ima stroj jako skrbnega paznika v osebi Schönererjevi in jako vestne strežnike v organih naše vlade. Če je ta po dogodkih v državnem zboru in v Hebu in po drugih znamenjih, ki so se zadnji čas dovolj jasno pokazala, še vedno tako zaslepljena, da ne stopi iz dosedanjega tira, potem je pač tembolje dolžnost vsacega poštenega avstrijskega podložnika, da na eni strani vlado

vedno in vedno opozarja na pretečo nevarnost, na drugi pa ljudstvu razkriva delovanje tajnih peklenških močij.

Nadalje pa je nam Slovincem kot narodu tudi naravnna dolžnost, da skrbimo ohraniti se. Sicer pa bi nam Slovincem in Slovanom sploh bilo le v pogubo, ako bi svojo narodnost zamenili z nemško. Narod se razvija, če se mu nit življenja ne preseka siloma, kakor rastlina. Sprva nahajamo male početke, iz kojih rase, dokler ne dorase in prinese cvetja in sadu; zatem pa hira, vene in konečno umrje ter služi drugim v gnoj. V prvi dobi dičijo narod kreposti, v drugi pa se te-le prelevijo v slabosti. Vse kaže, da gre nemški narod nazaj. Kje je nekdanja prislovična nemška zvestoba, nemška odkritosrčnost, nemška pobožnost, kje nekdanji slavljena marljivost, ponižnost in čistost nemških žená itd.? Neovrgljiva resnica, katero uči vsa dosedanja zgodovina, je, da brez globokega verstva narodu ni zdravega in dolgega obstanka; kakšno prihodnost ima potem takem nemštvo, ki je vseskozi podjedeno po protestantizmu, v kojem se pastori med seboj prepirajo, ali je Bog, ali ga ni? Na drugi strani pa nas uči zgodovina in nam priča sedanost, da nastopijo slovanski narodi in v njih tudi mi Slovenci v mladeniško dobo. Odločiti se torej ni težko. Mimogrede bodi rečeno: Najpametneje, kar avstrijski Nemci storiti morejo, bilo bi to, da nas avstrijskih Slovanov ne le ne ovirajo v narodnem razvoju, ampak da tega še pospešujejo, češ, da se po nas poživijo, prerodijo ter rešijo ranega pogina. V nastopnem pa hočemo pokazati, kako se slovenski Štajar germanizuje ali pripravlja za Pruse. (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Občni zbor Leonove družbe.

(Konec.)

Izmed mnogih znanstveno zanimivih predavanj omenjamo po poročilu »Slovenca« le nekatera. Prvi dan zborovanja je prof. dr. Al. Cigoj podajal v krepkih potezah iz starih pisateljev, v zlasti pa iz izkopin izven svetopisemske dokaze za pomembne dogodke iz življenja sv. Pavla; razprava je pokazala, da ima sveto pismo resnične podatke; dokazi so torej pomenljivi posebno za one, ki dosedaj niso prav trdno bili prepričani o pravem značaju sv. pisma.

Vseučiliški prof. dr. Svoboda je pokazal zborovalcem zanimivo podobo sv. Pavla po 2 najstarejših spomenikih. Prva izvira bržkone iz drugega stoletja in je posneta po nekem katakombnem spomeniku; druga je iz 4. stoletja in se je našla v Pulju, torej na avstrijskih tleh; ta je posebnega pomena za to, ker na nji se nahajata sv. apostola Peter in Pavel skupno: nad obema pa stoji božji Zveličar in podaja sv. Petru zakonik. Ali ni to dovolj jasen dokaz za papeško prvenstvo?

Prof. dr. Avg. Rösler je razložil nalogo bogoslovskih ved v sedanjem času: obsojal je oni ljut boj nemštva proti romanizmu ter posebno povdarjal imenitno, a težko nalogo, ki čaka avstrijske učenjake na bogoslovnem polju: zedinjenje vzhodnega razkolnega krščanstva s pravo cerkvijo; v ta namen naj oni kot poklicani učeni pripravljujejo pot k toliko zaželjeni zastopnosti.

Prof. dr. Biederlack je pojasnjeval vprašanje, ali ima država pravico, kaznovati hudodelce in zakaj ima to pravico. Pravico to storiti ima vladar, ker je varuh za splošen blagor svojih državljanov v časnem, zemeljskem oziru; kazen služi v nekako zadostovanje za zločin in v popljšanje ter ostrašenje pred zločinom.

Drugi dan je bilo prvo predavanje dr. Storzerja o upravi notranjih avstrijskih dežel od l. 1564.—1848.

